

АЛЛА ХОМЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та
андрагогіки

Полтавського національного
педагогічного університету

імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9165-0401>

allakhomenko@gmail.com

КОНСАЛТИНГОВО- ФАСИЛІТАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті досліджено сутність та специфіку консалтингово-фасилітативної діяльності як інноваційного механізму забезпечення якості професійної освіти, яка ефективно інтегрує стратегічний менеджмент освітніх трансформацій із активізацією внутрішніх ресурсів всіх учасників навчально-виховного процесу.

З'ясовано, що синергія консалтингу і фасилітації в контексті модернізації професійної освіти проявляється: в інтеграції експертно-аналітичного потенціалу консалтингу з психолого-педагогічними ресурсами фасилітації, що створює цілісну систему науково-методичного супроводу інституційних трансформацій; у формуванні адаптивного освітнього середовища, де консалтингові втручання визначають стратегічні напрями розвитку, а фасилітативні практики забезпечують гуманізацію процесу змін на основі активізації суб'єктної позиції всіх учасників; у розвитку інноваційної організаційної культури закладів професійної освіти, коли консалтинг привносить сучасні управлінські моделі та технології, а фасилітація сприяє їх органічній імплементації шляхом подолання психологічних бар'єрів і резистентності до інновацій; у створенні ефективних моделей взаємодії з стейкхолдерами та ринком праці, де консалтингова складова гарантує аналітичне обґрунтування такої співпраці, а фасилітативний компонент – продуктивну комунікацію та узгодження інтересів різних суб'єктів професійної освіти; у формуванні системи неперервного професійного розвитку педагогічних працівників, що поєднує цільове консультування з питань розвитку професійних компетентностей із фасилітацією процесів рефлексії та самовдосконалення.

Визначено ключові умови ефективності консалтингово-фасилітативної діяльності в системі професійної освіти: експертна компетентність консультантів-фасилітаторів, системний підхід до діагностики та вирішення проблем навчально-виховного процесу, партнерська взаємодія з освітньою установою та стейкхолдерами, створення психологічно-комфортного освітнього середовища, гнучкість та адаптивність освітнього процесу, розвиток суб'єктності та професійної автономії учасників.

Ключові слова: професійна освіта, освітній консалтинг, фасилітація, синергія освітнього консалтингу і фасилітації, концептуально-методичні засади, консалтингово-фасилітативний підхід, консалтинго-фасилітативна діяльність, умови ефективності консалтинго-фасилітативної діяльності.

Вступ. В умовах стрімкого розвитку інноваційних технологій, діджиталізації економіки та переходу до компетентнісної парадигми освіти традиційні моделі професійної підготовки демонструють обмежену ефективність, що призводить до розриву між кваліфікацією випускників та вимогами роботодавців. Консалтинг, як система професійного супроводу та експертної підтримки освітніх інституцій, і фасилітація, як технологія стимулювання та підтримки процесу навчання, формують потужний синергетичний комплекс, здатний подолати інерційність системи професійної освіти та забезпечити її відповідність динамічним суспільним запитам. Особлива значущість цього механізму полягає в його здатності інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками, сприяти розвитку критичного мислення та адаптивності майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить про різновекторне вивчення окресленої проблематики українськими дослідниками у декількох ключових напрямках: модернізація професійної освіти України в умовах трансформації суспільно-економічного розвитку (С. Алексєєва, Л. Базиль, О. Бородієнко, Н. Ваніна, А. Гуржій, Л. Єршова, А. Каленський, П. Лузан, Н. Ничкало, В. Радкевич, О. Тітова та ін.); науково-практичні засади освітнього консалтингу (В. Безпалько, С. Васьківська, В. Драгунова, А. Пригожин, З. Рябова, В. Саюк, Л. Скрипник, Т. Сосніна,

В. Хоменко, Е. Царьова, Я. Чепуренко та ін.); фасилітація як специфічна форма психолого-педагогічної взаємодії (І. Авдєєва, Г. Балл, С. Березка, М. Казанжи, І. Козич, О. Кондрашихіна, О. Левченко, П. Лушин, О. Фісун та ін.). Актуалізація наукових розвідок з даної тематики серед дослідницької спільноти впливає з необхідності винайдення результативних механізмів удосконалення якісних параметрів професійної підготовки, раціоналізації освітнього процесу та формування фахових компетентностей здобувачів освіти.

Незважаючи на наявність фундаментальних досліджень щодо консалтингової діяльності в освіті та фасилітативного підходу у навчальному процесі, залишаються малодослідженими питання їх комплексного впровадження як цілісного механізму забезпечення ефективності професійної підготовки. Тому визначенні сутності і специфіки інтеграції даного феномену в структуру професійної освіти становить суттєву теоретико-практичну проблему, вирішення якої створить передумови для якісного оновлення системи професійної підготовки, підвищення її адаптивності до соціально-економічних викликів та забезпечення конкурентоспроможності випускників на національному і міжнародному ринках праці.

Мета дослідження полягає у виявленні ключових аспектів синергії консалтингу і фасилітації як науково-методичного інструментарію професійної підготовки фахівців, обґрунтуванні консалтингово-фасилітативного підходу у якості концептуальної стратегії забезпечення ефективності професійної освіти в умовах її модернізації, визначенні провідних умов реалізації консалтингово-фасилітативної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна освіта в контексті трансформацій суспільного розвитку виступає ключовим інструментом формування людського капіталу, який забезпечує адаптивність економіки до технологічних викликів, підвищує конкурентоспроможність держави на глобальному ринку праці та сприяє соціальній стабільності. У зв'язку з цим, як

зазначає В. Радкевич, «серед пріоритетних напрямів освітніх реформ в Україні чільне місце відводиться модернізації професійної (професійно-технічної) освіти. Її мета – створити систему професійної освіти і навчання нової якості, здатну задовольнити запити сучасного українського суспільства й економічного сектора країни, забезпечити соціальну злагоду в суспільстві та економічну безпеку держави» [10, с. 5]. При цьому ключовими векторами модернізації є розвиток державно-приватного партнерства, інтернаціоналізація професійної освіти, формування ефективної системи моніторингу якості освітніх послуг на основі міжнародних стандартів та практик.

Науково-методологічні засади модернізації професійної освіти ґрунтуються на синтезі класичних та інноваційних педагогічних підходів, інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти, а також на принципах відкритості, проактивності та адаптивності освітніх систем. Сучасні дослідники в галузі модернізації професійної освіти України (О. Бородієнко, Н. Ваніна, Н. Ничкало, В. Радкевич, Л. Єршова, П. Лузан) акцентують увагу на необхідності переходу від репродуктивної до продуктивної моделі навчання, розвитку критичного та системного мислення, формуванні навичок самоосвіти та самоорганізації. Особливої значущості набувають концепції розвитку професійної рефлексії, емоційного інтелекту та метакогнітивних навичок як факторів професійного успіху в умовах VUCA-світу.

Теоретичний аналіз наукових джерел [4; 5; 10; 14] показує, що до механізмів забезпечення модернізації професійної освіти вчені включають: інтеграцію науки, освіти і виробництва; впровадження дуальної системи навчання; розвиток державно-приватного партнерства; діджиталізацію освітнього середовища; оновлення змісту професійної освіти відповідно до потреб ринку праці; компетентнісний підхід; індивідуалізацію освітніх траєкторій; міжнародну співпрацю та інтернаціоналізацію; розбудову систем

забезпечення якості на основі європейських стандартів, а також консалтинговий супровід та фасилітативні технології.

Потрібно зазначити, що останні виступають у якості комплементарних механізмів забезпечення ефективності професійної освіти, де консалтинг створює науково-методичне та організаційне підґрунтя для інноваційних трансформацій освітнього процесу, а фасилітація забезпечує активізацію суб'єктної позиції всіх учасників, що в сукупності формує компетентнісно-орієнтовану систему професійної підготовки, здатну відповідати на виклики цифрової епохи та потреби ринку праці.

Виходячи з аналізу наукових джерел [11; 16; 17] вважаємо, що *«освітній консалтинг»* доцільно розглядати як *спеціалізований вид професійно-консультативної діяльності, сутність якої становить надання комплексу експертно-аналітичних, проєктно-інноваційних та організаційно-методичних послуг суб'єктам освітнього процесу.*

Ми цілком поділяємо думку В. Хоменко щодо особливостей консалтингу, який зумовлюється самою специфікою освітньої галузі: «з одного боку, самі освітні структури надають послуги консалтингового характеру різним компаніям, окремим особам і групам населення, з іншого – заклади освіти й окремі працівники освітньої галузі виступають потенційними споживачами консалтингових послуг у сфері професійного самовдосконалення й особистісного розвитку, ресурсного забезпечення освітнього процесу та наукових розробок і досліджень, позиціонування на ринку освітніх послуг тощо» [17, с. 150]. Зауважимо, що на відміну від загального освітнього консалтингу, супровід у професійній освіті характеризується виразною практико-орієнтованістю, акцентом на формуванні конкретних професійних компетентностей, високим ступенем залучення стейкхолдерів з виробничого сектору та посиленою увагою до технологічних інновацій відповідної галузі. Тому консалтинговий супровід набуває особливого значення під час розробки

освітніх програм (які повинні відповідати професійним стандартам), модернізації навчально-виробничої бази, впровадження дуальних форм навчання, створення систем оцінювання професійних кваліфікацій та забезпечення гнучких траєкторій професійного розвитку як здобувачів освіти, так і педагогічних працівників закладів професійної освіти.

Важливим для нашого дослідження є визначення *концептуальних засад консалтингу у професійній освіті*, які включають методологічні підходи та наукові принципи організації та здійснення даної діяльності. Методолого-теоретичний аналіз наукових праць [2; 4; 9; 18] показує, що концептуальні засади консалтингу в професійній освіті ґрунтуються на синергетичному поєднанні освітологічних, андрагогічних, акмеологічних та праксеологічних принципів з теорією організаційного розвитку (К. Левін, Р. Бекхард, Е. Шейн) та управління знаннями (І. Нонаки, Х. Такеучі). В епістемологічному вимірі ці засади формуються на перетині системного, компетентнісного, діяльнісного, контекстного та ситуативного підходів, утворюючи ієрархічну структуру взаємопов'язаних концептів: *на філософському рівні* домінують ідеї людиноцентризму, сталого розвитку та коеволюції освіти і соціуму; *на загальнонауковому рівні* – принципи динамічності, адаптивності та рефлексивності освітніх систем; *на конкретно-науковому рівні* – закономірності формування професійного мислення, розвитку гнучких навичок та конструювання гнучких освітніх траєкторій; *на технологічному рівні* – механізми діагностики освітніх потреб, проєктування освітніх інновацій, фасилітації освітніх змін та моніторингу якості освіти.

Потрібно зазначити, що інтегративна природа консалтингу у професійній освіті виявляється через поліфункціональність консалтингової діяльності, оскільки вона виконує ряд важливих функцій, таких як: експертно-діагностична, проєктно-конструктивна, організаційно-методична, інформаційно-аналітична, науково-дослідницька та комунікативно-рефлексивна [11; 12; 17]. Реалізація цих

функцій забезпечує подолання розриву між теорією і практикою професійної підготовки, забезпечує випереджувальний характер професійної освіти та створення адаптивних механізмів співрегуляції освітніх і професійних стандартів.

Як показує практика, цілісність та ефективність консультативного супроводу освітніх процесів залежить від системної інтеграції теоретичних підходів з практичними інструментами. Комплексна система інструментально-технологічного забезпечення консалтингової діяльності інтегрує діагностичні, проєктувальні, комунікативні та рефлексивні методи в цілісний алгоритм супроводу освітніх інновацій. Розкриємо сутність кожного компоненту:

– *діагностичний компонент* ґрунтується на поєднанні кількісних та якісних методів дослідження, включаючи SWOT-аналіз, бенчмаркінг, форсайт-прогнозування, експертні опитування та структуровані інтерв'ю зі стейкхолдерами, що дозволяє здійснювати багатопараметричну оцінку поточного стану та потенціалу розвитку закладу професійної освіти;

– *проєктувальний компонент* реалізується впровадженням методів стратегічного планування, дизайн-мислення, моделювання освітніх процесів, розробку дорожніх карт та сценарного прогнозування, що визначає перехід від аналітики до конструктивних рішень з урахуванням специфіки галузі та регіонального контексту;

– *комунікативно-фасилітативний компонент* методичного інструментарію консалтингу передбачає застосування технік коучингу, селф-коучингу, модерації, фасилітації групової роботи, медіації конфліктів та процедур партисипативного прийняття рішень, які стимулюють залучення педагогічного колективу та зовнішніх партнерів до активної участі в трансформаційних процесах;

– *рефлексивно-оцінювальний компонент* включає методи формуального оцінювання, партисипативного моніторингу, педагогічної

рефлексії та професійної супервізії, які забезпечують постійний зворотний зв'язок, корекцію діяльності та фіксацію інкрементальних змін у професійній підготовці фахівців.

Таким чином, синергетична взаємодія зазначених компонентів створює гнучку адаптивну систему методичного забезпечення консалтингу, здатну враховувати не тільки специфіку галузевої підготовки, регіональні особливості ринку праці, але й індивідуальні потреби учасників освітнього процесу.

Загальновідомо, що концепція фасилітації почала формуватися в середині ХХ століття в межах гуманістичного напрямку психології. Основоположником цієї ідеї вважається американський психолог Карл Роджерс, який запропонував термін «фасилітатор» для опису особливої ролі вчителя, що створює атмосферу психологічної безпеки та свободи для самостійного навчання учнів. У 1970-80-х роках ідеї фасилітації активно інтегрувалися в освітній процес, бізнес-консультування та розвиток організацій, а в 1990-х – сформувалися методологічні засади фасилітації як окремого напрямку професійної діяльності з чіткими принципами, методами та технологіями.

Фасилітація відноситься до феноменів поведінки особистості і представляє собою специфічну форму соціально-психологічної взаємодії, яка характеризується здатністю особистості активізувати, підтримувати та стимулювати конструктивну діяльність інших осіб, створюючи психологічно безпечне середовище для їх саморозкриття та самоактуалізації. Як педагогічний феномен, фасилітація реалізується через особливу якість педагогічної взаємодії, де викладач-фасилітатор відмовляється від авторитарної позиції на користь партнерства: цим самим він стимулює суб'єктність, автономність та саморегульованість навчальної діяльності студентів [5].

Методологічним підґрунтям фасилітативного підходу слугують положення гуманістичної психології, а саме, конструктивізму (Дж. Келлі) та теорії самодетермінації (Е. Десі та Р. Раян), які формують теоретико-практичну

основу для впровадження фасилітативних практик у професійну підготовку фахівців різних галузей. Концепція фасилітації ґрунтується на гуманістичних принципах, які забезпечують створення сприятливого психологічного клімату для розкриття потенціалу кожної особистості в процесі професійної підготовки, а саме: безумовного позитивного прийняття особистості; емпатійного розуміння; конгруентності у спілкуванні; недирективності взаємодії; підтримки ініціативи та самостійності учасників; створення психологічно безпечного середовища; розвитку групової динаміки, рівності та партнерства; цілеспрямованості та структурованості процесу, а також рефлексії та зворотного зв'язку [5; 6].

Важливо зазначити, що імплементація фасилітативного підходу у професійну освіту відбувається на основі впровадження інноваційних педагогічних технологій в процес професійної підготовки фахівців, зокрема, проблемно-орієнтованого навчання, навчання на основі дослідження, проектного та кооперативного навчання, які сприяють розвитку критичного аналізу, синтезу та оцінювання професійно-релевантної інформації. У зв'язку з цим, особливої значущості набуває трансформація професійної ідентичності педагога професійного навчання, що передбачає розвиток таких особистісних якостей як емпатія, рефлексивність, толерантність та готовність до безперервного професійного саморозвитку.

Також діджиталізація професійної освіти відкриває нові горизонти для реалізації фасилітативного підходу: використання освітніх платформ, систем управління навчанням, цифрових інструментів співпраці та цифрових освітніх ресурсів створює умови для персоналізації навчальної траєкторії, адаптивності освітнього контенту та розширення комунікативних можливостей у віртуальному просторі. При цьому особливого значення набуває цифрова компетентність педагога-фасилітатора, розуміння особливостей онлайн-комунікації та вміння створювати психологічно безпечне віртуальне освітнє середовище.

Представлені аспекти реалізації фасилітативного підходу безпосередньо корелюють з професійним стандартом «Педагог професійного навчання» [8], в якому закріплено вимоги щодо володіння інноваційними педагогічними технологіями, здатності до емпатійної взаємодії, рефлексивної практики та неперервного професійного розвитку сучасного фахівця в галузі професійної освіти. Отже, інтеграція фасилітації у професійну освіту має відбуватися з урахуванням специфіки конкретної професійної галузі, національних освітніх традицій та глобальних тенденцій розвитку професійної освіти, що забезпечить релевантність освітніх результатів актуальним та перспективним вимогам професійної діяльності.

Важливим у контексті нашого дослідження є взаємодетермінованість консалтингу і фасилітації у професійному навчанні. Логіко-теоретичний змістовно-порівняльний аналіз і синтез наукових джерел [2; 3; 5; 6; 12; 17], дозволяє стверджувати що *синергія консалтингу і фасилітації в контексті модернізації професійної освіти проявляється:*

- *по-перше*, в інтеграції експертно-аналітичного потенціалу консалтингу з психолого-педагогічними ресурсами фасилітації, що створює цілісну систему науково-методичного супроводу інституційних трансформацій;
- *по-друге*, у формуванні адаптивного освітнього середовища, де консалтингові втручання визначають стратегічні напрями розвитку, а фасилітативні практики забезпечують гуманізацію процесу змін на основі активізації суб'єктної позиції всіх учасників;
- *по-третє*, у розвитку інноваційної організаційної культури закладів професійної освіти, коли консалтинг привносить сучасні управлінські моделі та технології, а фасилітація сприяє їх органічній імплементації шляхом подолання психологічних бар'єрів і резистентності до інновацій;
- *по-четверте*, у створенні ефективних моделей взаємодії з стейкхолдерами та ринком праці, де консалтингова складова гарантує аналітичне

обґрунтування такої співпраці, а фасилітативний компонент – продуктивну комунікацію та узгодження інтересів різних суб'єктів професійної освіти;

– *по-п'яте*, у формуванні системи неперервного професійного розвитку педагогічних працівників, що поєднує цільове консультування з питань розвитку професійних компетентностей із фасилітацією процесів рефлексії та самовдосконалення.

Отже, синергія консалтингу і фасилітації постає як інноваційний механізм системної модернізації професійної освіти та забезпечує органічне поєднання стратегічного управління змінами в діяльності освітнього закладу з розвитком внутрішнього потенціалу учасників освітнього процесу.

Вищезазначене приводить нас до висновку, що *консалтингово-фасилітативна діяльність* інтегрує експертно-консультаційну допомогу з процесуально-фасилітативним супроводом учасників освітнього процесу та характеризується цілеспрямованим використанням взаємодоповнюючих технологій діагностики, проєктування, модерації та рефлексії з метою системного підвищення якості професійної підготовки.

Методологічним підґрунтям організації і здійснення консалтингово-фасилітативної діяльності є *консалтингово-фасилітативний підхід*, який слугує концептуальним орієнтиром, визначаючи її принципи, стратегію та методи реалізації. Розглянемо їх детальніше, щоб зрозуміти структурно-функціональну архітектуру даного підходу та особливості його імплементації в практику професійної освіти:

– конструктивні принципи – системності (цілісний розгляд освітньої організації як комплексу взаємопов'язаних елементів), суб'єктності (визнання та активізація потенціалу всіх учасників освітнього процесу), партнерства (встановлення рівноправних відносин між консультантом та клієнтом), контекстуальності (врахування специфіки конкретного закладу та його середовища) та рефлексивності (постійний аналіз та переосмислення процесів і

результатів), які в сукупності забезпечують методологічну цілісність та теоретичну обґрунтованість консалтингово-фасилітативних впливів, їх гармонійну інтеграцію в освітнє середовище та орієнтацію на сталий розвиток закладу професійної освіти;

– реалізація стратегії консалтингово-фасилітативної діяльності відбувається на основі поетапного розгортання діагностично-аналітичної, проєктувальної, трансформаційної та рефлексивно-оцінювальної фаз із збалансованим застосуванням як директивних консультативних, так і недирективних фасилітативних впливів;

– методами реалізації виступають експертна діагностика, організаційне моделювання, партисипативне проєктування, групова фасилітація, коучинг, модерація дискусій, рефлексивний аналіз та інші інструменти, що інтегрують раціонально-аналітичний та соціально-психологічний виміри консалтингово-фасилітативного впливу на систему професійної освіти.

Таким чином, в контексті зазначеного діалектичного взаємозв'язку між науковим підходом і практикою, консалтингово-фасилітативна діяльність у професійній освіті становить яскравий приклад такої взаємодії. Теоретичні концепції консалтингу та фасилітації забезпечують методологічну основу для структурування та регулювання практичної діяльності з удосконалення освітнього процесу, визначаючи її принципи, стратегію та методи. Водночас, конкретні результати впровадження консалтингово-фасилітативних практик у закладах професійної освіти, їх аналіз та осмислення сприяють збагаченню теоретичних положень, уточненню методологічних засад та розвитку самого наукового підходу.

Саме такий циклічний процес взаємного впливу теорії та практики дозволив нам на основі логіко-змістовного, структурно-порівняльного аналізу і синтезу наукових джерел [1; 7; 9; 12; 13; 15], а також аналізу практики здійснення консалтингових послуг та фасилітативного підходу в галузі

професійної освіти визначити *провідні умови ефективності консалтингово-фасилітативної діяльності* як механізму забезпечення якості професійної освіти. До них відносимо: експертну компетентність консультантів-фасилітаторів, системний підхід до діагностики та вирішення проблем навчально-виховного процесу, партнерську взаємодію з освітньою установою та стейкхолдерами, створення психологічно-комфортного освітнього середовища, гнучкість та адаптивність освітнього процесу, розвиток суб'єктності та професійної автономії учасників. Розглянемо змістове наповнення кожної умови.

1. Експертна компетентність консультантів-фасилітаторів передбачає наявність глибоких теоретичних знань у відповідній професійній галузі, володіння сучасними методиками та інструментами освітнього консалтингу, а також практичний досвід впровадження інноваційних підходів.

Ми цілком розділяємо умовивід С. Толочко: «Експерти в галузі освіти є висококваліфікованими фахівцями, інтегральна компетентність яких складається з базових та спеціальних компетенцій для забезпечення можливості бути експертами, консультантами, аналітиками, розробниками освітніх проєктів щодо взаємопов'язаних аспектів і напрямів інноваційного розвитку освіти» [16, с. 181] і вважаємо, що важливим компонентом експертної компетентності є здатність консультанта-фасилітатора до критичного аналізу освітніх процесів, виявлення системних проблем та визначення оптимальних шляхів їх вирішення з урахуванням специфіки конкретного закладу професійної освіти.

Експертна компетентність також охоплює розвинені комунікативні навички взаємодії (активне слухання, чітке формулювання думок, вербальна та невербальна експресивність, емпатійне реагування, конструктивний зворотний зв'язок, культура діалогу, адаптація комунікації до особливостей аудиторії) та фасилітативні навички міжособистісних відносин (створення безпечної атмосфери, управління груповою динамікою, структурування процесу

обговорення, балансування участі всіх членів групи, візуалізація ідей, робота з опором, вирішення конфліктних ситуацій, підтримка конструктивної дискусії), що дозволяють ефективно організовувати групову роботу, модерувати дискусії, стимулювати творче мислення учасників освітнього процесу.

Консультант-фасилітатор повинен постійно оновлювати власні знання відповідно до актуальних тенденцій розвитку професійної освіти, володіти методами збору та аналізу даних для прийняття обґрунтованих рішень. Особливого значення набуває здатність експерта балансувати між директивним консультуванням та недирективною фасилітацією, обираючи оптимальний підхід залежно від контексту та потреб замовника освітніх послуг, що в результаті сприяє підвищенню якості професійної освіти.

2. Системний підхід до діагностики та вирішення проблем навчально-виховного процесу. У закладах фахової передвищої освіти навчально-виховний процес стикається з низкою суттєвих проблем, що впливають на якість підготовки фахівців. Серед ключових викликів варто відзначити розрив між теоретичною підготовкою та практичними вимогами роботодавців; застарілу матеріально-технічну базу, що не відповідає сучасним технологічним стандартам галузей; недостатню мотивацію студентів до навчання через невизначеність перспектив працевлаштування.

Системність забезпечує узгодженість всіх елементів освітнього процесу та їх спрямованість на спільну мету – підвищення якості професійної підготовки. Системний підхід передбачає багаторівневість консалтингових втручань від стратегічного до операційного рівня. На стратегічному рівні консультант-фасилітатор допомагає визначити довгострокове бачення розвитку закладу професійної освіти, його місію та позиціонування в освітньому просторі. На тактичному рівні розробляються програми трансформації окремих напрямів діяльності – освітніх програм, кадрової політики, матеріально-технічного забезпечення. На операційному рівні впроваджуються конкретні методики

навчання, інструменти оцінювання, технології управління якістю. Важливо, що ці рівні мають бути узгоджені між собою, створюючи цілісну архітектуру змін. Крім того, системний підхід вимагає циклічності процесу вдосконалення, де етапи діагностики, планування, впровадження та оцінки результатів повторюються на новому рівні, забезпечуючи постійний розвиток та адаптацію освітньої організації до мінливих умов зовнішнього середовища [9; 18].

Важливим аспектом системного підходу є виявлення не лише очевидних, але й прихованих взаємозв'язків між різними компонентами освітньої системи. Консультант-фасилітатор повинен розуміти, що зміни в одному елементі неминуче впливають на функціонування інших, створюючи ефект резонансу або, навпаки, компенсаторні механізми. Наприклад, впровадження інноваційних методів навчання може бути неефективним без відповідних змін у системі оцінювання результатів або без трансформації організаційної культури закладу. Тому діагностика має включати аналіз як формальних структур і процесів, так і неформальних практик, цінностей, переконань учасників освітнього процесу. Такий холістичний погляд дозволяє виявити глибинні причини проблем, а не лише їх зовнішні прояви, та розробити рекомендації, що впливають на фундаментальні механізми функціонування освітнього закладу.

3. Партнерська взаємодія з освітньою установою та стейкхолдерами.

Консалтинг є найбільш ефективним, коли реалізується на засадах партнерства та залучення всіх зацікавлених сторін. Консультант-фасилітатор повинен будувати відносини довіри з керівництвом та працівниками освітньої установи, сприяти формуванню атмосфери відкритості до змін та інновацій. Важливим аспектом є налагодження діалогу між закладом освіти та зовнішніми стейкхолдерами: роботодавцями, професійними асоціаціями, органами управління освітою, що дозволяє враховувати їхні потреби та очікування.

У теорії професійної освіти О. Бородієнко визначено універсальний алгоритм партнерської взаємодії закладу професійної освіти: «ідентифікація

проблеми (окреслення власної проблеми, її ресурсомісткості та шляхів її вирішення) – дослідження (вивчення ключових гравців на локальному ринку, аналіз історії їх відносин із закладами професійної освіти, виокремлення потенційних партнерів, вивчення їх повноважень, можливостей, готовності до співпраці) – формування концепції (визначення точок взаємовигідної діяльності, вибудовування ідей можливих спільних проєктів) – первинна комунікація (підготовка вмотивованих пропозицій і плану співпраці (угод, листів-зобов'язань, листів-пропозицій), зустрічі й контакти з потенційними партнерами) – операціоналізація взаємодії (спільне визначення мети, завдань, ключових показників результативності, створення дорожньої карти, визначення ключових осіб тощо) – формалізація взаємодії (підписання меморандумів, договорів, положень) – реалізація та контроль зобов'язань (реалізація завдань проєкту, проведення засідань, моніторинг ефективності реалізації проєкту, реалізація дорожньої карти, оцінювання результативності)» [1, с. 88-89]. Саме цей алгоритм може бути ефективно впроваджено під керівництвом компетентного фахівця: консультант-фасилітатор виступає в ролі посередника, який допомагає узгодити інтереси всіх учасників та спрямувати їхні зусилля на підвищення якості освіти. Така співпраця забезпечує актуальність освітніх програм та стійкість впроваджених змін.

Партнерська взаємодія з освітньою установою та стейкхолдерами вимагає від консультанта-фасилітатора створення особливого простору для продуктивної співпраці. Для цього він організовує регулярні зустрічі з представниками різних підрозділів, проводить спільні воркшопи і стратегічні сесії з метою виявлення специфічних потреб та проблемних зон. Така взаємодія забезпечує глибоке розуміння організаційної культури закладу, врахування його специфіки при розробці стратегії змін, а також формування у колективу відчуття причетності й відповідальності за впроваджувані інновації.

Довгострокова сталість освітніх інновацій залежить від постійної комунікації між закладом освіти та зовнішніми стейкхолдерами. Тому доцільним є створення спеціальних дорадчих рад, експертних комісій або проведення регулярних форумів, де представники роботодавців, професійних асоціацій та органів управління освітою можуть надавати зворотний зв'язок щодо якості підготовки фахівців та актуальності освітніх програм. Консультант у цьому процесі виконує роль фасилітатора, який допомагає структурувати діалог, визначити пріоритети розвитку та узгодити інтереси різних сторін.

Крім того, важливим аспектом є допомога закладу освіти у розробці та впровадженні системи моніторингу якості освіти, яка б враховувала індикатори, важливі для всіх зацікавлених сторін. Така система дозволяє не лише відстежувати ефективність впроваджених змін, але й своєчасно реагувати на нові виклики та потреби ринку праці. Взаємодія з широким колом стейкхолдерів також відкриває для закладу освіти нові можливості для залучення ресурсів, розширення партнерських зв'язків та підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

4. Створення психологічно-комфортного освітнього середовища.

Психологічно-комфортне освітнє середовище є фундаментальною умовою ефективної консалтингово-фасилітативної діяльності, оскільки саме в такому середовищі учасники освітнього процесу відчують емоційну безпеку та готовність до відкритого діалогу й конструктивних змін. Консультанти-фасилітатори повинні цілеспрямовано працювати над формуванням атмосфери довіри та взаємоповаги, де кожен учасник може вільно висловлювати свої думки без страху осуду чи критики. Це досягається завдяки впровадженню принципів доброзичливої комунікації, емпатійного слухання та визнання цінності різних поглядів і сприяє зниженню психологічних бар'єрів та резистентності до інновацій.

Важливим аспектом створення психологічно-комфортного середовища є забезпечення конструктивного зворотного зв'язку та підтримки для всіх учасників освітнього процесу. Фасилітатори мають допомагати в організації рефлексивних практик: учасники усвідомлюють та аналізують власний досвід, визначають зони професійного розвитку без відчуття загрози самооцінки. Регулярна діагностика психологічного клімату в колективі та оперативне реагування на виявлені проблеми дозволяють підтримувати емоційно сприятливу атмосферу, де помилки розглядаються як можливості для навчання, а не привід для покарання.

Психологічно-комфортне освітнє середовище також характеризується наявністю чітких, справедливих правил взаємодії та прозорих механізмів вирішення конфліктів. Консультанти-фасилітатори сприяють встановленню балансу між структурованістю і гнучкістю освітнього процесу, враховуючи індивідуальні особливості та потреби усіх залучених сторін. Особлива увага приділяється розвитку професійної спільноти, де цінується взаємодопомога, співпраця та обмін досвідом, що створює відчуття належності та спільної мети. Така атмосфера психологічного комфорту стає каталізатором професійного зростання, інноваційного мислення та підвищення якості освітніх послуг.

5. Гнучкість та адаптивність освітнього процесу визначається здатністю освітнього закладу оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, потреби стейкхолдерів та індивідуальні особливості учасників освітнього процесу. Консультанти-фасилітатори мають забезпечувати баланс між стабільністю освітньої системи та її готовністю до трансформацій, що вимагає розробки варіативних моделей організації навчання, диверсифікації форм і методів професійної підготовки. Така адаптивність інтегрує інноваційні елементи без руйнування базових структур і процесів, що особливо важливо для закладів професійної освіти, які повинні одночасно зберігати фундаментальність підготовки і відповідати актуальним вимогам ринку праці.

У контексті консалтингово-фасилітативного супроводу гнучкість освітнього процесу проявляється у спроможності швидко модифікувати освітні програми відповідно до результатів аналітичної діагностики та зворотного зв'язку від усіх зацікавлених сторін. Ефективні консультанти-фасилітатори впроваджують механізми постійного моніторингу якості освітніх послуг та своєчасного коригування навчальних планів, що дозволяє оптимізувати співвідношення теоретичної і практичної підготовки, збалансувати формування професійних та навичок *soft skills*. Важливим аспектом є розробка індивідуальних освітніх траєкторій, які враховують різні стилі навчання, темп засвоєння матеріалу, професійні інтереси здобувачів освіти та підвищують мотивацію та залученість до освітнього процесу.

Адаптивність освітнього процесу передбачає розвиток у педагогічних працівників та адміністрації закладів професійної освіти культури безперервного вдосконалення та готовності до змін. Консалтингово-фасилітативна діяльність спрямована на формування відкритого та інноваційного освітнього середовища, де експериментування та пошук нових рішень є нормою, а не винятком. Це вимагає від консультантів-фасилітаторів не лише експертних знань щодо сучасних освітніх технологій, але й здатності працювати з супротивом змінам, розвивати рефлексивні практики та підтримувати конструктивний діалог між усіма учасниками освітнього процесу. Така адаптивна система стає основою для постійного професійного зростання як здобувачів освіти, так і викладацького складу, сприяючи підвищенню якості професійної освіти в цілому.

6. Розвиток суб'єктності та професійної автономії учасників забезпечується на основі цілеспрямованого формування у педагогів, адміністрації та здобувачів освіти активної, відповідальної позиції щодо власного професійного розвитку та якості освітнього процесу в цілому. Консультанти-фасилітатори не просто надають готові зразки професійної взаємодії, а створюють умови для розвитку внутрішньої мотивації та здатності

учасників самостійно ідентифікувати проблеми, генерувати альтернативи та ухвалювати виважені рішення. Це досягається шляхом впровадження рефлексивних практик, проєктних методів роботи та технологій розвивального зворотного зв'язку, які дозволяють учасникам усвідомити власну роль у процесах забезпечення якості освіти.

Професійна автономія проявляється у розширенні свободи та відповідальності учасників освітнього процесу щодо визначення цілей, змісту, форм та методів професійної підготовки. Консалтингово-фасилітативна діяльність спрямована на розвиток культури професійного самоуправління, де педагоги мають можливість експериментувати з інноваційними підходами, адаптувати освітні програми відповідно до потреб конкретних здобувачів та вимог ринку праці. При цьому важливим є баланс між індивідуальною автономією та колегіальною відповідальністю, який забезпечується впровадженням механізмів професійного діалогу, обміну досвідом та спільного прийняття рішень. Консультанти-фасилітатори допомагають формувати простір довіри, де професійна автономія супроводжується прозорими процедурами забезпечення якості та взаємної підтримки.

Розвиток суб'єктності учасників освітнього процесу передбачає також формування практик безперервного професійного самовдосконалення та критичного мислення. Консультанти-фасилітатори впроваджують моделі професійних спільнот, що навчаються, де педагоги та здобувачі освіти спільно аналізують актуальні професійні виклики, досліджують власну практику та впроваджують інновації. Особлива увага приділяється розвитку навичок самоаналізу, планування власного професійного розвитку та конструктивної взаємодії з іншими суб'єктами освітнього процесу. В результаті формується середовище, де кожен учасник відчуває себе не об'єктом зовнішніх впливів, а активним суб'єктом трансформаційних процесів, здатним до самостійного

визначення траєкторії професійного зростання та відповідального впливу на якість професійної освіти в цілому.

Комплексне впровадження цих ключових умов дозволяє трансформувати професійну освіту з системи передачі усталених знань та навичок у динамічний процес формування фахівців нового типу, здатних до постійного самовдосконалення, критичного осмислення професійних практик та активної участі у формуванні майбутнього своєї галузі. Такий підхід забезпечує сталий розвиток професійної освіти та її випереджувальний характер щодо потреб ринку праці та суспільства в цілому.

Висновки. Консалтинг і фасилітація становлять комплементарні механізми забезпечення якості професійної освіти, які в синергії здатні суттєво підвищити ефективність освітнього процесу та його відповідність зростаючим вимогам до професійно-особистісної компетентності сучасних фахівців. Інтеграція консалтингово-фасилітативної діяльності в систему професійної освіти створює потужний інструмент трансформації навчально-виховного процесу завдяки органічному поєднанню експертних знань консультантів із залученням внутрішнього потенціалу освітніх установ та стейкхолдерів до вирішення актуальних проблем. При дотриманні визначених умов ефективності консалтингово-фасилітативна діяльність забезпечує не лише тимчасове покращення окремих компонентів освітнього процесу, але й формує у закладах професійної освіти культуру постійного вдосконалення та адаптивності до мінливих потреб ринку праці та суспільства в цілому.

Перспективи розвитку консалтингово-фасилітативного підходу в професійній освіті вбачаємо у поглибленні наукових досліджень ефективності різних моделей консалтингу, розширенні методичного інструментарію консультантів-фасилітаторів з урахуванням специфіки галузей професійної підготовки, а також у формуванні регіональних мереж консалтингової підтримки закладів професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Бородієнко О. В. Публічно-приватне партнерство закладів професійної освіти: практ. посіб. Біла Церква: Пшонківський О. В., 2020. 302 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722147/1/Посібник.pdf>
2. Драгунова В. В. Методологічні підходи до управління консалтинговою діяльністю в закладі вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2024. Вип. 99. С. 21-26. DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.04>
3. Єршова Л., Закатнов Д., Тітова О. Визначення педагогічних умов організації консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*. 2022. № 2 (25). С. 58-65. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.58-65>
4. Каленський А. А. Методологічні підходи до стандартизації змісту професійної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. праць*. 2018. № 16. С. 27-33. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.27-33>.
5. Кравченко Л., Оніпко В. Сучасні концепції підготовки викладачів професійної освіти: педагогічна підтримка та фасилітація. *Українська професійна освіта*. 2023 № 14. С. 9-17. DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.14.300212>
6. Козич І. Особливості підготовки викладача закладу вищої освіти до ролі фасилітатора. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2023. № 3. С. 139-145. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-3-20>
7. Назаренко Л. Адаптивна організаційна структура управління як чинник ефективного менеджменту організації. *Нова педагогічна думка*. 2022. № 1 (109). С. 8-14. DOI: [10.37026/2520-6427-2021-109-1-8-14](https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-109-1-8-14)
8. Педагог професійного навчання: професійний стандарт. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України; Національне агентство кваліфікацій Інститут професійної освіти НАПН України (розробник). (2020, оновлений у 2022 р.). URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf
9. Петренко Л. М. Теоретико-методологічні підходи до забезпечення дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник Глухівського НПУ імені О. Довженка*. 2018 № 2 (37). Ч. 2. С. 90-96. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2018-2-37-90-96>
10. Радкевич В. О. Науково-методичний супровід модернізації вітчизняної системи професійної та фахової передвищої освіти у контексті євроінтеграційних процесів. *Професійна педагогіка*. 2018. № 15. С. 5-15. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.15.5-15>.
11. Рябова З., Котелевець О. Консалтинг у закладах освіти в умовах невизначеності. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*.

12. Саюк В. І. Професійна компетентність консультантів галузі освіти як важливий чинник успішної фахової діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики.* 2016. Вип. 26. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2016_26_10

13. Скрипник Л. М. Педагогічні умови організації інформаційно-консультативного середовища закладу професійної освіти: дис. ... докт. філософії: 015 Професійна освіта. Кривий Ріг, 2023. 275 с. DOI: <https://doi.org/10.31812/123456789/7239>

14. Стандартизація професійної освіти: теорія і практика: моногр. / За наук. ред. А. А. Каленського. Житомир: Полісся, 2018. 256 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712845/1/МонографіяСтандартизація.pdf>

15. Толочко С. В. Викладач-експерт у галузі освіти: суть і структура науково-методичної компетентності фахівця. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки.* 2021. № 1 (37). С. 178-185. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-2-28>

16. Хоменко В. В. Консалтингові послуги в освіті. *Інноваційна педагогіка.* 2020. Вип. 25 (1). С. 149-152. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-1.28>

17. Царьова Е. С. Освітній консалтинг – пріоритетний інструмент управління закладом професійної освіти. *Інноваційна професійна освіта.* 2022. Т. 1. № 2. С. 254-257. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.254-257>

18. Чепуренко Я. О. Системний підхід до консалтингової діяльності в освіті. *Системний аналіз в управлінні освітою: міжгалузеві дослідження: зб. наук. праць.* Київ: Ореол-сервіс, 2020. С. 134-140. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055531.pdf>

REFERENCES

1. Borodiienko O. V. Publichno-pryvatne partnerstvo zakladiv profesiinoi osvity: prakt. posib. Bila Tserkva: Pshonkivskyi O. V., 2020. 302 s. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722147/1/Посібник.pdf>

2. Drahunova V. V. Metodolohichni pidkhody do upravlinnia konsaltnyhovoiu diialnistiu v zakladi vyshchoi osvity. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy.* 2024. Vyp. 99. S. 21-26. DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.04>

3. Iershova L., Zakatnov D., Titova O. Vyznachennia pedahohichnykh umov orhanizatsii konsultuvannia z molodizhnoho pidpriemnytstva u zakladakh profesiinoi

(profesiino-tekhnichnoi) osvity. Profesiina pedahohika. 2022. № 2 (25). S. 58-65. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.58-65>

4. Kalenskyi A. A. Metodolohichni pidkhody do standartyzatsii zmistu profesiinoi osvity. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika: zb. nauk. prats. 2018. № 16. S. 27-33. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.27-33>.

5. Kravchenko L., Onipko V. Suchasni kontseptsii pidhotovky vykladachiv profesiinoi osvity: pedahohichna pidtrymka ta fasylytatsiia. Ukrainska profesiina osvita. 2023 № 14. S. 9-17. DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.14.300212>

6. Kozych I. Osoblyvosti pidhotovky vykladacha zakladu vyshchoi osvity do roli fasylytatora. Pedahohichni nauky: teoriia ta praktyka. 2023. № 3. S. 139-145. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-3-20>

7. Nazarenko L. Adaptivna orhanizatsiina struktura upravlinnia yak chynnyk efektyvnoho menedzhmentu orhanizatsii. Nova pedahohichna dumka. 2022. № 1 (109). S. 8-14. DOI: [10.37026/2520-6427-2021-109-1-8-14](https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-109-1-8-14)

8. Pedahoh profesiinoho navchannia: profesiinyi standart. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy; Natsionalne ahentstvo kvalifikatsii Instytut profesiinoi osvity NAPN Ukrainy (rozrobnyk). (2020, onovlenyi u 2022 r.). URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf

9. Petrenko L. M. Teoretyko-metodolohichni pidkhody do zabezpechennia dystantsiinoho navchannia v zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. Visnyk Hlukhivskoho NPU imeni O. Dovzhenka. 2018 № 2 (37). Ch. 2. S. 90-96. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2018-2-37-90-96>

10. Radkevych V. O. Naukovo-metodychnyi suprovid modernizatsii vitchyznianoï systemy profesiinoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity u konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv. Profesiina pedahohika. 2018. № 15. S. 5-15. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.15.5-15>.

11. Riabova Z., Kotelevets O. Konsaltnh u zakladakh osvity v umovakh nevyznachenosti. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedahohika. Elektronne fakhove vydannia. 2022. № 13 (25). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-05)

12. Saiuk V. I. Profesiina kompetentnist konsultantiv haluzi osvity yak vazhlyvyi chynnyk uspishnoi fakhovoi diialnosti. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 16. Tvorchia osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky. 2016. Vyp. 26. S. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2016_26_10

13. Skrypnyk L. M. Pedahohichni umovy orhanizatsii informatsiino-konsultativnoho seredovyshcha zakladu profesiinoi osvity: dys. ... dokt. filosofii: 015 Profesiina osvita. Kryvyi Rih, 2023. 275 s. DOI: <https://doi.org/10.31812/123456789/7239>

14. Standartyzatsiia profesiinoi osvity: teoriia i praktyka: monohr. / Za nauk. red. A. A. Kalenskoho. Zhytomyr: Polissia, 2018. 256 s. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712845/1/МонографіяСтандартизація.pdf>
15. Tolochko S. V. Vykladach-ekspert u haluzi osvity: sut i struktura naukovo-metodychnoi kompetentnosti fakhivtsia Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky. 2021. № 1 (37). S. 178-185. DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-2-28>
16. Khomenko V. V. Konsal'tynhovi posluhy v osviti. Innovatsiina pedahohika. 2020. Vyp. 25 (1). S. 149-152. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-1.28>
17. Tsarova U. S. Osvitnii konsal'tynh – priorytetnyi instrument upravlinnia zakladom profesiinoi osvity. Innovatsiina profesiina osvita. 2022. T. 1. № 2. S. 254-257. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.254-257>
18. Chepurenko Ya. O. Systemnyi pidkhid do konsal'tynhovoï diialnosti v osviti. Systemnyi analiz v upravlinni osvitoiu: mizhhaluzevi doslidzhennia: zb. nauk. prats. Kyiv: Oreol-servis, 2020. S. 134-140. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055531.pdf>

Alla KHOMENKO

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Andragogy,
V.G. Korolenko Poltava National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9165-0401>
allakhomenko@gmail.com

CONSULTING AND FACILITATIVE ACTIVITY AS AN INNOVATIVE MECHANISM FOR ENSURING THE QUALITY OF PROFESSIONAL EDUCATION

Abstract. The article examines the essence and specifics of consulting and facilitative activity as an innovative mechanism for ensuring the quality of professional education, which effectively integrates strategic management of educational transformations with the activation of internal resources of all participants in the educational process.

It has been determined that the synergy of consulting and facilitation in the context of professional education modernization manifests in the following ways: In integrating the expert-analytical potential of consulting with the psychological and pedagogical resources of facilitation, creating a comprehensive system of scientific and methodological support for institutional transformations; In forming an adaptive educational environment where consulting interventions define strategic development directions, while facilitative practices ensure humanization of the change process through activating the subjective position of all participants; In developing an

innovative organizational culture in professional education institutions, where consulting introduces modern management models and technologies, while facilitation contributes to their organic implementation by overcoming psychological barriers and resistance to innovation; In creating effective models of interaction with stakeholders and the labor market, where the consulting component guarantees analytical substantiation of such cooperation, and the facilitative component ensures productive communication and alignment of interests among various subjects of professional education; In establishing a system of continuous professional development for pedagogical staff that combines targeted consultation on professional competency development with facilitation of reflection and self-improvement processes.

The key conditions for the effectiveness of consulting and facilitative activities in the professional education system have been identified: expert competence of consultants-facilitators, systematic approach to diagnosing and solving problems in the educational process, partnership interaction with educational institutions and stakeholders, creation of a psychologically comfortable educational environment, flexibility and adaptability of the educational process, and development of subjectivity and professional autonomy among participants.

Keywords: professional education, educational consulting, facilitation, synergy of educational consulting and facilitation, conceptual and methodological foundations, consulting-facilitative approach, consulting-facilitative activity, conditions for effectiveness of consulting-facilitative activity.